

דרכנו ע"פ שיחות הרצי"ה לפרשת שופטים

בנושא: התורה - נשמת האומה

ראש הישיבה

1. ישעיהו מ"ג, כ"א

עם-זו יצרתי לי, תהלתִי יִסְפְּרוּ.

2. אורות, ישראל ותחייתו א'

יִשְׂרָאֵל מְסַפְּרִים תְּהִלַּת ד', כַּח גְּבוּרָה הֶעֱלִינָהּ, בְּמֵלֵא תִפְאֶרֶת מַעֲשָׂיו
 בְּכָל מְקוֹמוֹת מְמִשְׁלָתוֹ, מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, וּמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וְתִהְיֶה,
 זֶהוּ גֹרֵל יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל מְכִיד² הוּא אֶת כַּח מַעֲשֵׂי ד'³, יִשְׂרָאֵל מְכִיד וּמַעֲיֵד
 עֲדוֹת אֵל גְּבוּר יוֹצֵר כָּל לְבָדוֹ, "וְאַתֶּם עַדִּי נֶאֱמַר ד' וְאַנִּי אֵל"⁴. מֵלֵא הוּא

3. שיחות הרצי"ה, דברים עמ' 290-292

. מהו ענין "משנה תורה"?

"משנה תורה" הוא חזרה על התורה¹³. יש מחלוקת אם דורשים סמוכים בתורה, אבל ב"משנה תורה" כולם מסכימים שדורשים¹⁴ מפני ערכו המיוחד. ישנם דברים שנשנים, וישנם דברים שנתחדשו¹⁵ כגון יבום, אבל רוב המצוות נאמרו כבר קודם, והחידוש הוא בסגנון כגון כלאיים – שעטנז¹⁶. אם-כן, רוב המצוות פה הן ישנות, ויש מעט חדשות. ומה ענין חזרה זו? חזרת התורה בגבול הארץ. נסתיים סדר הנדודים במדבר, ועומדים אנו על סף הכניסה לארץ. התכלית היא לבוא לארץ, לשלמות מלכות ישראל, לסנהדרין ולבית-המקדש.

ענינו המיוחד אינו מתחיל מן היחידים, סגולת ישראל אינה תוצאה מגדלותם של אוסף יחידים, אלא הוא מ"אשר בחר בנו מכל העמים"¹⁷. יצירה אלוהית מיוחדת, "עם זו יצרתי לי"¹⁸, מין מיוחד של אנושיות בצורת עם בין העמים, ועליון מן העמים¹⁹, עם ממשי שיש לו חלק בקרקע. כל אחד מאתנו מורכב משניים: נשמה וגוף; חתיכת הבשר והשרירים, יחד עם הפנים. הרצון הפנימי מתגלה בתנועת השרירים, הפנים והחיוניות מתגלים דרך החיצוניות. כך הוא בכל איש יחיד, וכך גם בכל צבור. לעם יש גוף לאומי, מדיני וממלכתי, חקלאי וצבאי, והוא הגילוי הממשי-הריאלי של נשמת האומה²⁰. יש גם נשמה לאומה, נשמת ישראל, נשמה שלנו. וענינה של נשמת האומה להתגלות בגוף האומה, בממשות האומה, במדינה ובחקלאות. כך הוא סדר בריאת העולם-הזה. ממשות האומה היא גילוי הפנים שלה. ומגילוי נשמתה הכללית של האומה, נמשך גילוי נשמת כל פרטי האישים שבה.

אנו עם חי, כפי שנאמר ביהושע: "אל חי בקרבנו"²¹. והחיוניות הפנימית הזאת מתגלה בממשיות. זהו דבר פשוט ואלמנטרי ששוכחים אותו. האדם חי אך ורק מכח נשמת החיים שבו, צלם אלוהים שבו²². כך הוא בכל אדם וכך הוא גם לגבי האדם הלאומי, שהוא עם חי. אם-כן, מובן מאליו שעם חי בגופניות וגם בנשמתיות. אנו ישראל החי. ומה הוא החי שבנו? הנשמה. ונשמת ישראל היא התורה. "חיינו ואורך ימינו"²³. אנו מדברים על ישראל האמיתי, החי, הבריא והחזק. התורה במובנה הכללי כבר נכללת ממילא בהגדרה זאת. ישראל ואורייתא חד הוא²⁴, אחרת אין זה ישראל. המושג ישראל, כולל ממילא את מושג התורה. "אשר בחר בנו מכל העמים" ומתוך-כך "נתן לנו את תורתו"¹⁷. התורה חיה בתוכנו. "חיי עולם נטע בתוכנו"²⁵. התורה היא היא השכינה האלוהית השוכנת בכלל-ישראל.

הכלל הזה של תורה כולל כל מיני פרטים ומתגלה דרכם. הביטוי "תורה" הוא ביטוי נורא הכולל הכל: תורה שבכתב ותורה שבעל-פה, התורה שלומדים והתורה שמקיימים; אבל התורה במהותה היא עצם עניינם של ישראל, נשמתם של ישראל. תורה היא מושג כללי, ולעומתה מצוות הן פרטים. תרי"ג מצוות הן ההתפרטות הריאלית של התורה, בלימודה ובקיומה.

4. שיחות הרצי"ה, בראשית, עמ' 18-19

י"כל

מוצאי שבת התרגלנו להפגש עם דבר ד' המתגלה אלינו מדי שבוע בשבוע בפרשיות התורה. כל המגמה שלנו, כל הענין שלנו הוא להפגש באיזו מידה עם רבוננו-של-עולם. איננו עוסקים בפרטים ובפרשנות, אלא בעצם הענין באופן כלל-כלל-כללי. וזה הבדל יסודי. יש לראות מה מעשי ד' בסדרי הדורות, בסדרי הזמנים, בסדרי הנחמות מתוך שלמות של מחשבה ושלמות של אמונה. 'בינו שנות דר ודר'¹. להפגש עם 'תורת ד' תמימה'², ועם מעשה ד' תמים. להתרגל בדעת אלוהים. להתרגל לתפוס גילויי האלוהות מתוך הכרה והבנה"³.

5. הקדמה לשבת הארץ - הראי"ה קוק זצ"ל

"מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו!" - סגולתה של כנסת ישראל היא, שהיא מסתכלת על ההויה כולה באספקלריא המאירה של קודש; בכל עז-חייה היא מכרת, שהחיים שוים הם את ערכם רק באותה מדה שהם אלהיים, וחיים שאינם אלהיים אינם שוים לה מאומה. היא יודעת עוד, שבאמת אין חיים אלא אלהיים, וחיים שאינם אלהיים אינם חיים כלל, והידיעה הזאת, המונחת בעמק תכונת נשמתה, מטבעת עליה את חותם-ערכה המיוחד לה, המוטבע על כל יחיד ויחיד מיחידה. כי אורו-וישעו של היחיד תלויים הם במדתי דיעתו את התעמקותו והתבלטותו של החותם הכללי הזה, של הכרת ערך החיים רק באלהיותם, בתוך עמק נשמתו. "ואתם הדבקים בה' אלהיכם, חיים כולכם היום".

וְלִזְאוֹת, עקר היותם ואורם וקיומם של העולמות כלם על זכון,
 הוא רק כשאנחנו עוסקים בה כראוי, כי קודשא בריך
 הוא ואורייתא וישראל כלא חד (עי' זהר פ' עג.), שכל אחד מישראל,
 שרש נשמתו העליונה מדבק ונאחז באות אחת מהתורה, והיו
 לאחדים ממש.

וְהָאֵמֶת בלתי שום ספק כלל, שאם היה העולם כלו, מקצה עד
 קצהו, פנוי ח"ו אף רגע אחד ממש מהעסק והתבוננות
 שלנו בתורה, כרגע היו נחרבים כל העולמות, עליונים ותחתונים,
 והיו לאפס ותהו חס ושלום. וכן שפעת אורם או מעוטו ח"ו, הכל
 רק כפי ענין ורב עסקנו בה.